

Тамбла - Адыгланы (чекеслени) кюнүю

Шабат кюн, 19 сентябрь, 2015 жыл

№ 177 (19848)

Багъасы 10 сомду

ЗАМАН

Газета издается на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.А.Коковну Адыгланы (чекеслени) кюнүю bla АЛГЫШЛАУУ

Багъалы шүёхла!

Республиканы Парламентини bla Правительствосуну атларындан сизни Адыгланы (чекеслени) кюнүю bla жүрөгимден кызызу алтышлайма.

Адыг халкыны къадарыны бек магъаналы кезиулери бу байрам бла байламлыдьла. Ол аны эртегили маҳтаулу заманларын, туугъан жерге сюймеклигин, ниет чыныгыулугун эсибизе салады, миллет бирликкүн, мамырлыккүн, оғурлулукун, бир бирге хурмет этиүнү белгисиди. Адыглайга, ала кыйда турсала да, миллет тымырларына байлашыргы, адеп-къылыхын юллюсюн көрпюзторге аламат он береди, таркъаймазлык шауданча, адиг миллет маданиятын байыкъаландырғанлай турда, аны төлөүден-төлүө ётдюре.

Бу байрам миллет төрөлени bla адеплени сакъялауъа, аланс андан ары сыйнытугъа себеплик этеригине, алагъа жангы кюч берлигине, Къабарты-Малкъарын көп миллетли маданиятыны тарыхына кирип, анда бегиниригине, бизни барыбызын да бир ниет хазнабыз болулугъуна ийнанана.

Жүрөгими теренинден сизни алгышлай, багъалы шүёхла, сизге саулууъ, насып, тынчлыкъ-ырахатлыкъ тежейме.

Адыгланы (чекеслени) кюнүюне атальган материалы 3-чи бетде оқыгуъуз.

Ачыкъ халда

Юрий Коковну чакъырышыу bla Къабарты-Малкъарга Санкт-Петербургдан губернатор Георгий Полтавченкону башчылыгъы bla уллу делегация келгендиги

Тюнене Нальчикге Санкт-Петербургдан къырал жумуш бла уллу делегация келгендиги. Къабарты-Малкъарын Башчысы бла Санкт-Петербургнун губернатору узакъ болжаллы бирге ишлеуно эмдә бизнесменлени араларында байламлыкъла къуруну дурус көргөндиле. Андан ары ушакъ КъМР-ни bla Санкт-Петербургнун власть органларыны көлөчилерини къатышылары бла баргъанды.

КъМР-ни Башчысыны bla
Правительствосуну пресс-службасы.

Оноупашыу

КъМР-ни Башчысы Халкъла аралы чекес ассоциацияны таматалары bla тюбешгенди

Юрий Коков Адыгланы кюнүю аллында КъМР-ни Правительствосуну ююнде Халкъла аралы чекес ассоциацияны таматалары bla тюбешгенди. Ала халкъны маданият эмдә ниет хазнасын, миллет энчилекини сакълауу, тыш къыраллада жашаган ата журтлупарыбыз бла байламлыкъланы андан ары кючлендириуно эмдә айнитынуонгларын bla амалларын созгендиле.

Тюбешиүгө Иорданияда «Адыгъэ Хасэни» председатели Самир Кардан, МЧА-ны президенти Хаути Сохроков, РФ-ни Жамаату палатасыны члени Исхак Машбааш, КъМР-де «Адыгъэ Хасэни» таматасы Мухамед Хафицэ, Тюркде КАФ-ФЕД-ни таматасы Яшар Асланкая,

Малкъарны халкъ жазычусу, РФ-ни Жамаату палатасыны члени Исхак Машбааш, КъМР-де «Адыгъэ Хасэни» таматасы Мухамед Хафицэ, Тюркде КАФ-ФЕД-ни таматасы Яшар Асланкая,

Чекес культура обществоланы европалы федерациясыны председатели Омар-Фарук Тамзок, КъМР-де «Адыгъэ Хасэни» председатели Мухамед Чекесов, КъЧР-де адиг-чекес организацияланы союзуну председатели Александр Охтов къатышханыда эмдә шёндюю заманын магъаналы проблемаларыны юсеринден кеслерини оюмларын айтхандыла.

КъМР-ни Башчысыны bla
Правительствосуну пресс-службасы.

БИРГЕ ХАЙЫРЛЫ ИШЛЕУ

Къабарты-Малкъарны bla Санкт-Петербургнун араларында битеу сфералада байламлыкъла кючленедиле

Тюнене Нальчикде Правительствону ююнде Къабарты-Малкъарны bla Санкт-Петербург шахарны араларында сатыу-алыу-экономика, илми-техника, культура эм социальный сфералада бирге ишлеуно юсюндөн келишикм къыбыл көрүлгөндөн. Аңа Юрий Коков bla Георгий Полтавченко къоль салгъандыла.

Аны аллында уа Юрий Александрович Къабарты-Малкъарны bla Санкт-Петербургнун араларында байламлыкъла эртеден да къуралийларын чертгендиги. Бирге ишлеуно юсюндөн келишикм къыбыл көрүлгөнди уа 20 къыл озгъанды. «Алай андан бери заман тюрлөнгөндөн, шёндюю экономика болумгъа эки регионуна да онгларына көре документин жаныртырга керекди. Ол а эки жанына да хайырлы боллукъду, адамларыбызыншауарлынын качествошуну игилендиргө себеплик этеригин», - дегендиги.

Юрий Александрович Санкт-Петербург къуралийларында культура хазнасыны бай-

лыгъын, терен тарыхы бла энчи шахар болгъаны белгилегендиги. Байламлыкъла уа бир ненча сферада къураладыла, ол санды экономикада, саулукъ сакълауда, культурада.

Санкт-Петербург битеу дуниягъа да аты айтылган шахарды, ары хар кюнден да дунияны битеу жерлеринден туристле келедиле. Къабарты-Малкъар табийтьатыны энчилекипери бла белгилиди. «Ол а бизнесте уллу онгла ачады, бизде предпринимателеге инвестициялай салырча мадара этиледиле», - деп къошханды.

Санкт-Петербург bla культура байламлыкъла да эртеден бери жюю-

тиледиле. Бизни артистлеребиз аны вузларында билим алгъандыла. Аланы арасында уа белгилүү дирижёр Юрий Темирканов да. Ол а буюнчукде шахарны филармониясыны симфониялы оркестрини художестволу таматасыды. «Бююгъон къыбыл көрүллүк келишим а битеу сфералада да байламлыкъланы кючлөргө себеплик этеригин ишеклигим жокъду», - дегендиги Коков сёзююн ахырында.

Георгий Полтавченко уа Санкт-Петербургдан уллу делегация келгендиги, анга шахарны законла чыгъярычуу баш органыны спикери Вячеслав Макаров, вице-губернатор Олег Марков, толтуруучу власть органлары көлөчилерини, бизнесмене, уастаца, врача да киргенилерин билдиригендиги.

Ахыры 2-чи беттеди.

Къабарты-Малкъарны бла Санкт-Петербургнұ араларында битеу сфералада байламлықъла кючленедиле

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Келишимни жангыртуын уюсценден а Юрий Александрович бла Георгий Сергеевич Санкт-Петербургнұда экономика форумдан сора оноулашкан эдиле. «Заман бизге жангы муратла, борчала салғынды. КъМР-ни бла Санкт-Петербургнұ араларында бирге ишлеуңу чеклеринде тамамланылсыжумушланы планы да жарашибырган», - дегенди ол.

Байламлықъланы юслеп-

майдыла, бағылары уа эки-юч кереге узуды.

Фармакология жаны бла да онгла улладу. Георгий Сергеевичини айтханына көре, предприятиллада тыш қыраллы дарманланы алышындырған препаратла чыгъарылады. Андан сора да, кеси специалисттербиз жарашибырган, башха бир жерде да болмагъан дарманла да этиледиле. «Медицина оборудование да чыгъарылады. Качество жаны бла

булушшулық керек болғанланы шахарны больницаларына элтирге хазырдыла», - деп билдиргенди.

Шёндюю болумда уа Санкт-Петербургнұ экология жаны бла таза аш-азық продуктларға сейири уллуду. «Биз КъМР-де чыгарылған, ёсген затланы татыуларын көргенбиз. Ала качество жаны бла игидиле. Сөзсюз, башха продукцияла бла конкурентилялар боллаптыльдыла», - дегенди губернатор.

ринден айтханда уа, ала тыш қыраллы продукцияны кеси-бизники бла алышындыруын чеклеринде бардырылсыжымыла. Сөз юцион, аграийлербиз «Кировский» завода чыгарылған машиналаны сатып алтырга боллуккұдула. Ала уа, губернатор айтханыча, тыш қыраллыладан арта кәл-

тыш қыраллыладан игидиле», - дегенди ол.

Андан сора да, бизни специалисттербиз, ол санда врача, узаста да, Санкт-Петербургнұ вузларында билимлерин ёсдю-рюрге боллуккұдула. «Ма бусагында уа бизни врачларбызын консультацияла бардыра турады. Ала бийик технологиялы

ызы бла Юрий Коков бла Георгий Полтавченко келишимге көл салғындыла.

Андан сора ала журналистлери сорууларына жууапла бергенди. Биринчиден, Георгий Полтавченкодан Элбрусада туризм жаны бла инвестиция проектилени айнтыуға сейири болғанын бла къалғанын сорекидиле», - дегенди ол.

КЕНГЕШ

Республика Къырал регион программыны тайдырмай толтурады

16 сентябрьде Росавтодорнұ башчысы Роман Старовойтнұ КъМР-ни Правительстосун Председатели Мусукланы Алий эмдә КъМР-ни Жол мюлк управлениясыны таматасы Вячеслав Кунижев бла ишчи тибешиңүй болғаны. Аңда сөз регионнұ же-ринде жол инфраструктураны айнтынуңу юсценден бағынды.

Федерал ведомству оноучусы айтханга көре, Къабарты-Малкъар Республиканы 2013-2022 жылларға жарашибырлыгынан къырал регион программасы Россней Федерацияны Президентинин жол күруулушун ёлчимелерин еки кереге көбейтірге деген борчун толтурун жалғытады. Он жылны ичинде регионнұ жолчупары жаны трассаланы 507 километрн ишлеп бериргеп айтадыла.

Андан сора да, Росавтодорнұ специалисттери Къабарты-Малкъар Республика еллені тибере-линде жол инфраструктуралы тыңғылы айнтынан регионлары тизмесинде ал сатылрада болғанын белгилегендиле. Бююнлюде эллеге алтеген ылзаны 98 процента асфальт бла жабыл-

гындыла.

Тибешиңүе къатышханла Росавтодорға бойсуннан «Кавказ» жол управлениясы таматасы Руслан Лечхаджиевни билдири-юне да тыңылагындыла. Ол айтханнага көре, регионнұ жері бла ётген федерал автомобиль жоллары кереклерине быйыл Росавтодор 2,4 миллиард сом бөлгенді. Аны 1,6 миллиард жоллары баш къатыларын жанырыту жаны бла план ишлек ётдюролгенді.

Аны хайрырындан 44 километ-

ре тыңғылы ремонт этиллиди, «Кавказ» М-29, Прохладный-Элбрус А-158, Урван-Уштул A-154 трассалары бир кесеклері-битеу да 4 километр-жанырылсыжымы. Андан сора да, 500 миллион сом ол башында сагынылған федерал жоллары кереклерине бөлүнненди. Дагыда 300 миллион сом «Кавказ» М-29 трассасы 387 км-397 км кесегине күчкүллік реконструкцияны биринчи кезиүон бардырылуға берилди.

Кенгешке къатышханла бир-

гындыла. Ол Къабарты-Малкъарда турист инфраструктураны айнтыуға улла мағана берилген ингиге санагынды.

- Бизни делегацияда турист компанияларын көлесилер бардыла. Ала пітерчилеге мында тау лыжаланы сюйгенлелеге битеу онгла болғанларын белгилі этерле деп ийнанама. Адамларбызы а тышында болғын сервиси мында да көрселе, бир жары да бармай, ахчаларын кеси қыраллыбызын айнтыуға къоратырылдыла, - дегенди ол.

Юрий Коков а, энчи эс къайсы сөргөрә бериллици дегенде Георгий Полтавченко келишимге көл салғындыла.

Андан сора ала журналистлери сорууларына жууапла бергенди. Биринчиден, Георгий Полтавченкодан Элбрусада туризм жаны бла инвестиция проектилени айнтыуға сейири болғанын бла къалғанын сорекидиле», - дегенди ол.

Ол күннө ингиринде Музыка театрда Мариинский театрны солисткасы Виктория Ястребована эмдә КъМР-ни искусстволарыны усталарыны къатышупары бла концерт болғанынды.

Аны ачылыуунда сёлеше, КъМР-ни Башчысы бла Санкт-Петербургнұ губернатору ала бирге ишлеуңу юсценден таусхан келишим регионлары социально-экономика айнұларын кючлөргө, арада байламлықъланы иғилендирисе себеплик этиригине ийнанғанларын билдиригендиле.

Дүния опера классиканы чығармаларындан, хореография постановкалардан күралған концертте къарауучула энчи жылдызлук бла түбөгендиле. КъМР-ни Башчысы Юрий Коковнұ бүйрүгү бла күрларуны эм искуствону айнтыуға этген улду къошумчулугу юцион Виктория Ястребовага Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы артисти деген ат аталағынды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

сакъалайдыла.

Роман Старовойт а байлай къошанды: «Дагыда бир обектин - Новопавловскин, Прохладныйн эмдә Моздокнұ байлагын 45-кілометрлік жолнұ - Росавтодорнұ балансына айнандағы юсценден вопросын къарағынан, төрт къоншу регион - Къабарты-Малкъар Республика, Чечен Республика, Ставрополь край, Шимал Осетия-Алания Республика - түйишлі документте бериргө көрекділе».

Роман Старовойт бла Мусукланы Алий Тамбukan көлнү жағасын бегитиңүн онларын да созгендиле. Мадар этилмесе, аны суу, көйрүп, жолында кесегин басарға боллуккұду. Росавтодорнұ башчысы къайын болумдан сакъаланы ючин көлнү къатына көрекли материалы бла техника жыныштырырга буорғанды. Ол айнаптыханыча, 2017 жылда федерал трассасы бир кесеги башха жерге көчюрлөс, Тамбukan көлнү къаты бла ётери, жол регион иелкідеги бериллици. Ол трассаны къадарыны оноуңнан эти турул, аны эсге алтыргы көрекди, дегенди.

КъМР-ни Жол мюлк управлениясыны пресс-службасы.

АДЕП-КЪЫЛЫКЪ

Бүшүү болгъан жерледе эндү столлагъа торт да салып башлагъандыла

Къярап турама да, бизде бушуу байланымы жюргөн адете бир халкъада да болмазла. Муслиман Тюрк къыралда да жокъуда ала. Бир-эки жыл мындан алгъа ары баргъымда, мен абаданла, жаш адамла бла да сёлешген эдим аны юсюндөн. Ала айтханга көре, алада барды жик дуу. Ол күн жууукъ-ахлу, къоншуу, тенг да келип, ёлгенини эсгреки. Аланы төрөли азыкъла бла сыйлайдыла. Къонаакъла кетгенлеринде уа, къоншулаагъа ашдан юлуш, татлы затла да сай табакълада юлешнедиле. Аланы уа сабийле элтселе дурус көрдиле, аны артыкъда сууаптыясанап.

Бизде уа ауушканы ызындан ахча жоюнуу жанги адеглерин чыгъара барадыла. Эндү алагъа орта көнле да къошупгъандыла. Ол заманда ёлгенин юйюне, тюз да биринчи көнлөдөчө, көп адам жыйылады. Биягъы аш-суу төгөлдөли...

Бир неңча жыл мындан ал-гъа Къабарты-Малкъарны Муслиманларынын управлениясы, энчи бегим чыгъарып, жоркууланыш шарт тохташырған эди. Ала толтуруламында? Не хазна! Иймалма а кезиүде бек къаты болгъандыла осал адегленеси күртүргъя. Бирле аш-суу төгүлгөн, хуржунла жюргөн жүйорлөгө бармай окуну тохтагында эдиле, алай а, жамаута айтханларын этдирлөмай, арып, къолларын бошлап къойгъанча көрүнеди.

Эсли адамларбыз көпдюле, ала жик дууда хуржун айландырынуу къабыл көрмегиде: «Мен ёлсем, ол адет болмасын», - деп, жүйегерине осуятын этидели. Тынчмыды аны толтургъян? Угъай!

Мени бир танышым барды. Бир жол экибиз да осал адеглеребизни жашаубуздан нек кетералмагъаныбызын сыйтауларынын көнлөндөн сёлешгенинбизде, ол манга быллай хапар айтды: «Атам ёлрюн аллында мени чакырылда да, сен барысындан да уллуса, эслисе, санга осуятын этеме, мен ауушсам, адамларын ачтай къоймайын, ашатыгын, алай хуржун деген затын уа жюргөтмегиз. Кишиден ахча алпы да къыйнамагъыз», - деп эди.

Андан сора көп да жашамагъан эди, харип! Мени аны осуятын толтурулукъума деп бек къаты болгъан эдим. Хоу бир да! Жууукъларбыз къоймадыла. Манга урушдула: «Аллай кишини алай ыспассыз этиб а!..», - деп, айып этидели.

Не этерик эдим, юч жюзге жууукъ хуржун этип юлешдик. Алай а жюргөмеги тинчлыкъ тапмайды, адамы айтханын этилмагъаным эсмиден кетмейдиги.

Адамларын тюшле бла да башларын ауарагъа къалдырыгъанда көпдюле. Къоншуу, танышы, жууукъ болсун, ёлгенини юйороне келип, байыл хапарлайдыла: «Тошомде көргөнме, башхаланы алларында дүнүн ашлары, аны уа жугъу да жокъ». Неда: «Алай къуанып, жарыкъ болуп олтура эди монг столуну артында, ма болыны манга мени

сабийлерим этгенди деп». Тюзмю айтдыла, ётюрюкмү, ким билсин? Алай юйор а сагъаяды. Көп болмай, бир къайгъы сөзде олтуруп, эки уллайгъан тиширину ушакъларына тынгылайма. Аладан бирис байлып дейдил: «Сабийлериме осуяты этгенме, ёлсем, хуржунла жюргөтмегиз деп. Кесим жашагъан къадарымда керти да къарысузлаагъа садаква береме, ай сайнин тюрлю-тюрлю ашарыкъла, суусал суула алып, ёккюзие эмдә къыяялупа түргъан юйлөгө элтеме. Юйюромден да алай эттерлерин излеме!».

Екинчиси уа: «Аны уа тюз айтмайса, - дейдил, - мен да алай сунуп түргъанма, юйде да сабийге-балигье аны осуяты этгенине. Бир кече уа тошомде ёлгенин атамы көреме. Ол манга: «Кимсе сен адети бузарча, иги сагыштын сөзлөштөрүп, - деген эди. Андан бери къойгъанна аалай айтханны», - деп жууаплайды.

«Тошомде анагъызын көргөнме, аллында ашы көп, алай ол жерге төгөлүп эди. Мени көргөнде: «Манга бир табакъ берсенд абыланы жыяргъя», - дегендеги, - деп айтханна болдула да, хуржунла бла бирге сауту юлешини да чыкыды.

Айхай да, бир-бир адеглени къойгъан къыйынды. Бирле менде къалмасынла дейдиле, башхала бедишден къоркъадыла. Байлыкъларын көргөнзөргө, көзбүзүн көлөшүндерине да бардыла. Ма алдына хуржунланы уллудан уллуу этие баргъанла, ары энди чөлөк, табакъ да къошханла. Аланы да көзбүзүн кесича байлагын чыкыды.

Кими да билмейме, мен а бушуу болгъан юйде ашны оздурдуун арталлыда жаратмайма. Кертиди, узакъдан көлгөн болмай къалмайды, къайгъы сөзде көп түргъя тюшеди, аланы ашатхан сууапты. Столгъа локъум, бишлакъ, гыржын, суусал, чай салғынлагъя ыслас этим. Алай а омакъ жасалгъан столланы көрсем, а, бир тюрлю болама, къалай эзе да ийменинген этим.

Бир къайтагъа сөзде болгъанма да, анда көргөнми жанымы алай къойнагъан эди, эсмие тюшүш, жюргөгүн энттада ачыйды. Жаш тишириу ауруп ауушкан эди. Эки школку сабий къалгъанды. Эри да терк-терк ичен хапары бар эди. Къарысуз жашагъаны көрүнүп туралады.

Къызынды, эки отолу фатарда къызынды анын заалда диванды олтуруп жиляй, къайгъы сөз алса, аны аллында уа узун столла салынып. Экеулэн көлгөнлөн, къоймай, ашарыгъа олтуртадыла. Стол юйонда да көгөтөн, конфетден болмажан зат жокъду.

Мени уа не зат сейирсиндиргендегесиз, табакълада торт кусокла. Көлпө олтурургъа унамай, кетип бара эдиле. Да къалай ауузланаарыкъа жанынгда биреу жиляп турса? Ол тортуу салыргында кимни эсине көлгөн болур эди? Эштада, ёлгенин чыртда жарысмагъаман адамын, дег келеди көлүмө. Къарайма да, адете дин жоркууланы хорлай барадыла. Сиз а къалай сунасыз?

ТЕКУЛАНЫ Хая.

Соруу

Тойну къайда бардырса тийишлidi - ресторандамы, юйдеми?

КЪУДАЙЛАНЫ Анжела, врач:

-Бизни бир къоншубуз жашын юйдегили эти эди. Сау кюнню, жылы жай кечени да узунуна аланы арбазларындан къобуз таушкетмей турду. Жашла бла къызыла эрттенилкө дери төспөдиле. Аланы башларындан абаданна ахчала къуя эдиле. Къаллай берекет, къаллай зауукълукъ бар эди!

Бирси юлгү да көлтирейим. Бу кюнледе башха къоншубуз юйдегили болгъанды. Къуанчларын ресторанда ётдюргендиле. Бир кюнню ичинде битеу жумушларын тамам этгендиле. Биринчи кюнден башлап аланы арбазларында адалынан көрмегенмене, ол кюннөн көлгөн аллын түргъя күршисенсег, «орайда» бла юйден чыгъармасын, киеуге да ол тюрлю тюбемесенсег, сора ол тоймуду. Мени сартын, къызы көлгөн арбаз ариу жасалып, анда къууанч болгъаны билиниргө көркөдү. Мен кафеледе, рестораннада болгъан көп тойлагъа да къатышханма, анда берекет жокъду, деп таукел айтыргъа боллукъм.

ШАУАЛАНЫ Аминат, «Книга» ачыкъ акционер общественному директору:

-Жашны юйдегили этгенде, тойну «Лашибе» ётдюргөн эдик. Биз къуанчыбыз да къадарында ири болур, эсде къалыр юйон къолдан көлгөнни аягъмайынбыз. Жууукъ, тенгни ресторанда жыймасакъ эди, аланы сыйындырып, эркин олтуртп, хар жумушубузну да анда тамамлап, жырлагъанлагъя, тепсегенлөгө къарап, заукълукъ тапханбыз.

Хау, тышинда этилинген той юйден эсебагъарык болады. Алай, сагъыш этсенд, ол көп жаны бла тап келеди. Бизде, таупулада, къаллайды: сагъат бирге десенг, ингрэде көлгөн къарап-къаум чыгуулуп болуп жылылырла. Заманында көлгөн къонагъынгы стол артына олтуртмай, сакълатхан а айыпда. Алай бла жасалгъан столларын бузуладыла. Ресторандында, сойсенд, соймесен да, хар ким бирден олтурады, хар бирине жер хазыр.

ТЕМУККУЛАНЫ Рамазан, пенсионер:

-Бу кюнледе мени жашым юйдегили болгъанды. Кесизини юйюзбүз да барды, алай тойну ресторандада биринде ётдюргө олонаушаанбыз. Мен аны иигиге санағынна. Нек? Къызы алыргъа барырны аллында киеу жөнгөрлөв бигэ жыйлайткан эди. Орамыбыз тардан, машинадалы сыйынмай къалгъан эдиле. Ерғе, энишге ёттер къарыу жокъ эди.

Келген адамлары олтуртур жер тапмай да къайынлырыгъа тюшени. Аллахны ахшылыгъындан, кесизиз да көп болабыз. Сабийде да ири кесек бардыла. Ала асыры чапхандан бла хылы этгенден, амалсыз окунча болгъан эдик.

Ол себепден андан ары жумушланы ресторандада бардырдык, келинди да ары кеттирик, баш ауун да анда алдыкъ. Аны жанындан көлгөн, киеукълукъ да айымде, арбазымда ётдюргөрье ыразыма.

ГАДИЙЛАНЫ Мухаммат, предприниматель:

-Жашымы тоон юйде этрге сойгөннөм, алай, тюзүн айтсам, артда уа сокъураннынган эдим. Юйонг, арбазын тизгинлици, гюлле, юлкө ариу ёседиле деп къарагъытла, кир салфеткала атылмагъан бир жер кылмажын эди.

Тойдан сора юч кюнню ичинде тизгинни жыяргъа тюшени. Анга хазырлантанганда, аны бардыгъанда, андан сора да къаллай берады да, адамны къыйнарға тюшени, бир къаллай заукълукъ тапханбыз.

ЖАНИКАЛАНЫ Тахир, къурулуушчы:

-Мен оюм этгендөн, сабийлени къуанчларын юйонгандын түшүнгүнгө бергенбиз. Аны юйюмден аллын кетгендиле, биз да ызындан рестораннада баргъаныз. Хар жумушубузну да анда тамамлап, жырлагъанлагъя, тепсегенлөгө къарап, заукълукъ тапханбыз.

Хау, тышинда этилинген той юйден эсебагъарык болады. Алай, сагъыш этсенд, ол көп жаны бла тап келеди. Бизде, таупулада, къаллайды: сагъат бирге десенг, ингрэде көлгөн къарап-къаум чыгуулуп болуп жылылырла. Заманында көлгөн къонагъынгы стол артына олтуртмай, сакълатхан а айыпда. Алай бла жасалгъан столларын бузуладыла. Ресторандында, сойсенд, соймесен да, хар ким бирден олтурады, хар бирине жер хазыр.

ЖОЛАЙЛАНЫ Тахир, ишчи:

-Мени уллу ююм барды, сора тоюму, башха къуанчымы да арбазымда этрик тюйлөм эсем, неге деп ишлөгөннөм аны. Алгъаракълада къызын эрге бергенбиз, киеу жөнгөрлөв жүзгө жууукъ келген эдиле, алай ююм сыйыннанғандыла. Кенг арбазда той этилди.

Кертиди, биз бир къарап-къаум сыйтаула бла артистлени чакырмажынбыз, аны ючюн жанындан көлгөн, кесизиз да айымде, арбазымда ётдюргөрье ыразыма.

Басмагъа ХОЛАЛАНЫ Марзият хазырлакъанды.

АДАМЛАНЫ КЪАДАРЛАРЫ

Игиледен ахшылыкъ жүгъар

Замансыз жашаудан кетген фахмулу жазылуу Чыпчыкъланы Борисны чыгармачылыбы битеуда халкыбызы байлыгыды. Къайтырмазланы Арсенни «Литературный беседка. Слово» деген видеопроектинде аны чыгармаларын жаш адамла окуйдула. Ол күнчүндөрчүра шартды. Адамны эттөн игилиги кесине къйтмайтый.

Чыпчыкъуль шүндүгү малкъар litteraturada хапар антология күргөзбөгөн көзүнде бир ушагтыбыздың къалай ишлекендин айткан эди. Бир хапарын сайлар ючон ыйыкъала бла жазычууну архивинде къаяльтынын окуйтуу тиши.

Борис.

Адамым жокъду. Ол къуруда къятымда турады, аны сөзгөлөн жашайма, - деген эди Борис бир шашыбызыда.

Юбилей

Чамны барып тохтагъан устасы

Бизни жашауубузда жарыкъылкъ не заманда да уллу жеңи алгъанлай келеди. Ныгышлада, тойлада оғурлу къартларыныз биринчи алгъашарын Аллах кюлкюден, ондан айрымасын, деп башлагъанлар да башдан болмаз.

Бурунгуда да патчахланы арбазларында, базарлода шутла, паяцица адамланы көллөрлөр көтүрөр къарууларын, хунер-ликлерин да аямтандыла. Заман бара-

барында уа жамаат арасында клоун,

чамчы деген усталыкъ чыкъгъанды. Аны сайлагъандан бийик фахмулуулукуну бла инсанни назик ич дунясын толу ангылау излеменди. Белгилисича, искусства вода кюлдүрөн жилятхандан эсе кынынын роқкы.

Кылыгында, усталыгында да аллай шартлары бийик дарражада болып актёр, жазычуучи-юморист, РСФСР-ни халкъ артисти Евгений Петровский бу кюнлөде 70-жыллыкъ юбилейин белгилейди.

Сценачыкъыны эки жыл чакълы бир заманнага хазырлагъанды. Жазычу Аркадий Хайт бирге Петровски аны тогъуз вариантын салгъанды, алай сажахана онучусу бла чыкъгъанды. Бусагытта артист бир ненча автор бла ишлөйдү: Михаил Задорнов, Михаил Жванецкий, Аркадий Хайт.

Заман бара-барында ол кесине программаларын, ызы бла ансамблин да күвайтады. 1979 жылда уа аны энчи театры ишин баштайты. Труппасыны эм репертуарыны юсундан айта, ала көртиси бла да сейир болынганарын белгилерчады, былана барын да биринчидирен а фахмулу башыларды.

Евгений Ваганович чыгармачылыбында маскала бла ахырысы бла да хайранламайды. «Магъаналы сажна сыфатын күрүргөн болушкан сәздө эм аны къарууду», - деди ол.

Петровсон не заманда да ишин тап, эки бла күрүгүнчү энчи эсси бөлгөнди. Усталыкъыны ёмюр-

үзейир, Магомед, Борис (аппа, аны жашы, тудугу) билимни бирча кюсеген жашауну магъанасын ангыларгыя көрөшген, игиликте, оғурлуукъыя иттинген адамла эдиле. Алтапланы хайрларындан аз санлы халкыла улуп дүнгиге къошуладыла. Байлыкъда, тынчтыкъ да көрек тиойол эдиле Узейир хажиге, билим ючон къыдырып айланнанды ол дүниясы. Булунгуда шөнди да саудуп аны эсперинде тұхтана. Эшлиени айтханларына көре, хакини сезінене сыйынмагъан жаңа айткындарында.

Магомед.

деп, жарсыгъандыла. Адама ышыннан аппа эди ол, жашы Магомед да алай.

Прокурор Хажиланы Исмайыл шөнди пенсиядады. Уруну жолуну аллында танышкан эди Магомед бла. «Ол манга: «Адамлыкъын унтуна, къарысузгъа болуш», - деуочу эди. Мен пенсиячы болынмын къарамай, бирбүрде солдеге барычума. Бир жол жаш тиширизуу сейирлерин къорулай эдим. Ол бир сауз къарт адамгы эрге барып, саужалынын къатын кеттей түртканды.

Къарт алгъендөн сора уа элде юйо да, шахарда фатары да жашына къалтандыла. Мен ол терсди дерге көрөшгөнүмде, судья

Узейир.

уа тишируу бла къартын загслары болмажынан айтканды. Бу ишке Чыпчыкъланы Магомед квасаса эди, тиширину сейирлерин къорулап, анга бир отоулу фатарны берилди. Аны алдаганлары кимге да бағымды».

Атакуланы Халимат эсгереди: «Бу иш 1966 жылда болынады. Мен содре барып бешинчи кере көрөш эдим эримден айрылыргы. Алай, сизни эки сабийзиги барды деп, айрымасыз, айрымасыз, кесими сугуя атарыкъма», - деймек. Көн сайын тоййюл жашаргъа жокъ эди къарыну. Жаннелти болсун, түкүмуму бедишден, сабийлерими уа єксюзлюден сакълагъанды».

Филология импулдан доктор Биттилары Тамара бир жол Къарачаада болғанында, этнограф Текеланы Камалын атасы: «Бизни анабызын төрмедине Чыпчыкъланы Магомед къутхаргъанды, аны жууукъ адамларына мени жорек

а аны номерлери анда, сууукъ күнде исси бөреклече, алай терк жайылганларды себебинден адамла айылтамай къаладына биринчи ала къайдан, кимден чыкъгъанларын, деп жууаплагъанды. Тюбешиуден сора блогерле электрон дневниклеринде экрандағы суратдан эсе теренирек Петросянны ачыкълагъанларын белгилегендиле.

«Дөждь» телекомпанияның башчысы Синдеева 2011 жылда «Афиша» деген журналда басмаланнан интервьюсунда Евгений Ваганович «Серебряная калоша» деген сауғанын барып мураты болынанларын билдирилди. Алай Михаил Задорнов, Синдеева бла төшөп, сауғанында мурасын излегендиле. Аны сыйлауу Петросянның къайсы уауыт зат окуяна жорегине, көлөнөн терк жетип къалгъанында эди. «Ол бу оюн халлы атха тийшии болынан билсе, инфаркт көркүү чыгарылды», - дед жарыгъанды коллегасы.

Бир чакъда Леонид Гайдай жаш артистте «Операция «Ы» деген комедияда баш ролине ойна деп къадалгъанды. Селезнев бағытта аткарылғанында эди. «Ол артыкъ жылтүү аны токъсан алтынан выпускту хазырланнанды. Былтыр а «Россия-1» каналда «Петросян-шоу» деген бериүнүн премьерасы болгъанды.

Актернүү жашау къылыгъын ачыкълагъан бир-еки көнгөлгөли болмажын сейир шартхада эсбизиңи бурайыкъ. Артистин Интернеттөдө сөгерге ёңдоле. Аны ючон 2009 жылда белгилүү блогер аны «Төгерек стопларына» чакъырғандыла. Ала анга сен кюлкю, чам халларынын интернеттөсүнде аласа, дегенча ачыкъ сорууланы бергенди. Ол

ка орамда мекям алып, сынамын жаш төлүгө сингидириге итине, ишин бардырады. XIX-XX ёмзорледе эстрада жанрының ишкүйнен көлдөрүл жилятхандан эсе кынынын роқкы.

2002 жылда ол «Кривое зеркало» деген телевидение программасын күрөштөнде. Ондандарынан айрылышынан алтынан аламат тарыхынан жылдан аламат картотеканы автору да болапларында.

Аны мурдуронда жазылгында

«В стране анекдотов» атты жыйымды эм «От смешного до великого» деген тиитин китап да.

Экинчиини юсундан айта, ала

жылдан аламат тарыхынан жылдан аламат картотеканы автору да болапларында.

Аны биринчи ишкүйнен күрөштөнде

«Афиша» деген журналда

басмаланнан интервьюсунда Евгений Ваганович «Серебряная калоша» деген сауғанын барып мураты болынанларын билдирилди. Алай Михаил Задорнов, Синдеева бла төшөп, сауғанында мурасын излегендиле. Аны сыйлауу Петросянның къайсы уауыт зат окуяна жорегине, көлөнөн терк жетип къалгъанында эди. «Ол бу оюн халлы атха тийшии болынан билсе, инфаркт көркүү чыгарылды», - дед жарыгъанды коллегасы.

Аны биринчи ишкүйнен күрөштөнде

«Афиша» деген журналда

басмаланнан интервьюсунда Евгений Ваганович «Серебряная калоша» деген сауғанын барып мураты болынанларын билдирилди. Алай Михаил Задорнов, Синдеева бла төшөп, сауғанында мурасын излегендиле. Аны сыйлауу Петросянның къайсы уауыт зат окуяна жорегине, көлөнөн терк жетип къалгъанында эди. «Ол бу оюн халлы атха тийшии болынан билсе, инфаркт көркүү чыгарылды», - дед жарыгъанды коллегасы.

Аны биринчи ишкүйнен күрөштөнде

«Афиша» деген журналда

басмаланнан интервьюсунда Евгений Ваганович «Серебряная калоша» деген сауғанын барып мураты болынанларын билдирилди. Алай Михаил Задорнов, Синдеева бла төшөп, сауғанында мурасын излегендиле. Аны сыйлауу Петросянның къайсы уауыт зат окуяна жорегине, көлөнөн терк жетип къалгъанында эди. «Ол бу оюн халлы атха тийшии болынан билсе, инфаркт көркүү чыгарылды», - дед жарыгъанды коллегасы.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат.

Тополайчыкъ

Лайфлананы Казбекни кызы Сабирагъа 4 жыл болады. Ол Нальчик шахарда жашайды.

Театр**«Инопланетянин» көлөбюзю жарытады**

23 сентябрьде Мамучиланы Кемалны пъесасына көре салынған «Ма санга инопланетянин!» деген спектакльге чакырыбыз. Анда ролланы Жангоразланы Мажит, Мамучиланы Кемал, Шауаланы Оруслы, Созайланы Мариям ойнайдыла. Режиссёру Владимир Тевакулову.

Оюн 19.00 сағаттада башланырыкъды.

Ол оруп тилге да көчкорюледи.

Соруулары болғаньана бу телефон номерлелеге сөлешсинде:

47-50-40; 47-54-37.

Хош келигиз!

Билдириу**Машинала - аз, хауа - таза**

22 сентябрьде, хар жердече, Россейде да «Машинасыз бир көн» деген битеудүния акция болады. Быйыл ойнанын көре Нальчикде да ётерики.

Акцияны мағданасы - жангыз бир күннөн ичинде адам жамаутат транспортту, велосипедди сайрарып көрекди. Жоллада машина аз жиорура, хауа бир тақыйкъята таза болурча.

Акцияға къатышырга сой-

генле регистрацияны тюзөнлей сайтта да ётеге боллукуйдула. www.mobilityweek.ru

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти bla Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

БЕППАЙЛАНЫ Муталип (баш редакторну орунбасары)

ТЕКУЛАНЫ Хая

(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪСЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь)

САРАККУЛАНЫ Асият

ТИКАЛАНЫ Фатима

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманды эм асламы информацийны эркинликтерин көрүулалу жана бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-чи ионнада регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газеттىн басмасы КъМР-ни Басма эмда асламы коммуникация жана бла къырал комитеттин компьютерлүк службасы хазыр этгенди.

Газет “Тетраграф” ООО-ны тиологиясының басмаланганганды. Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 33

Номерге графикте көре
19.00 сағаттада къыл салынады.
20.00 сағаттада къыл салынганды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кульчаланы Зульфия -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия -
жууаплы секретары орунбасары;
Заслананы Лила -
(1, 2, 3, 4-чи бетле),
Бийчеккуланы Жаннета -
(5, 6, 7, 8-чи бетле) -
корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 1587

РЕДАКЦИИНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬСТВИИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ**Эсгериную вахтасыны кезиулю жабылыууна - жанги буклет**

19 сентябрьде Призблусье-де «Эсгериную вахтасы - 2015» деген жигитлик-патриот акцияны жабылыу боллукуйду. Бу проект, белгилисича, Кавказны къоруулагъаңдан жан берген батырларын атларын унумтазгъя, ала көргөзтөн кишилекни ёмюлpledе да сакларгъа эмда жаш төлөню Ата журхта соймеклик жорукълада юртиниге атапгъанды.

Акция РФ-ни оборона министри генерал Сергей Шойгу къабыл этген планига көре Элбрус муниципал поселения жыл сайын бардырылады. Аны баш мураты - 1942-1943 жыллада Минги тауда Кызыл Армияны аскерчилери гиттерчи фашистле бла сармештеги жерледе тарых - архив ишин тийшисича къуараду. Эсгериную вахтасын Юг аскер округнун солдатлары

эмда «Мемориал - Элбрус» деген излеу отрядын келечилери бардырадыла. Аланы ишлери жана хырындан оп кезиүде жигитлече жан берген аслам совет аскерчи тийшисича асыралгъанды: 2013 жылда - кырыкъ экиси, 2014 жылда - отуз экиси, быылт а - жыйырма тогузузу.

Элбрус элни жер-жерли администрацияны заказы бла Мария бла Виктор Котляровланы издательстволарында Уллу Хорламны 70-жыллыгъыны белгиси бла «Эсгериную вахтасы - 2015» деген акцияны кезиулю жабылыуна «Мемориал - Элбрус» деген буклет чыгарылганда. Анга эллиден артык сурат эмда жигитлик-патриот акцияны бардырылыууна юсанден хапарлагъан текстке киргендиле.

Бу издание эки минг экзем-

пляр тираж бла басмаланып, ол кюн алайгъа жыйылгъан къонакылгъа юлешинириди. Эсгериную вахтасы уа ишин экинчи жыл жангыдан башшарыкъды.

Бизни корр.

Жоралып**Чаришле, башха спорт
эришиule, концерт программа**

Адыгланы (черкеслен) кюнүне атап 20 сентябрьде саягъат онекиде Нальчикнан ипподромунда ат эришиule бардырылышында . Анга Къабарты-Малкъар, Чечен, Ингушетия, Къараачай-Черкес республикалада атла ёндюрген заводда къатышында къыркъыдла.

Черкес ассоциацияны халъя аралы сауғасы ючон ючжыллыкъ эмда андан абадан таза къумалы атла эриширикъиди. Ала 1800 метр узакълыкъга чабарыкъыдла.

Темрюк Идаров князны нымасы ючон бардырылышында эришиule жол узунлугъу бла башхаладан къысхарыкъ - 1200 метр - болса да, бек сейирлик ётериги баямры. Анга жаланды ажикилышында таза къумалы атла къатышында къыркъыдла.

Адыгланы (черкеслен) кюнүне атап 20 сентябрьде саягъасы ючон аралы къижүлкъыла бла бирге абадан таза къумалы атла да боллукуйду. Бу эришиуну узакълыгъы 1800 метрди.

Россейни халъкъларыны шүхлүгүнүн сауғасы ючон бардырылышында жарышында къысхарыкъ - 1200 метр - болса да, бек сейирлик ётериги баямры. Анга жаланды ажикилышында таза къумалы атла къатышында къыркъыдла.

Эришилини кезиүнде республиканы белгилүү артисттери жыйылгъанлаға кеслерини концерт программаларын көрнөтүрүкдүле, келгенле уа,

миллет кийимледе эмда төрели керекледе боллукуйдула. Ала ючжыллыкъ къабартылыкъ къумалы аттала 1800 метр узакълыкъга чабарыкъыдла.

Эришилини кезиүнде республиканы белгилүү артисттери жыйылгъанлаға кеслерини концерт программаларын көрнөтүрүкдүле, келгенле уа,

сюйселе, армрестлингден, жип тартыудан, ауулрукъ көтюрюден, канат бла ёрлеуден кючлөрин сынаргъа онг табарыкъыдла. Ол кюн ипподромда аш-суу хазырлагъан жерле хакъыт ишлерикиде.

Байрамгъа Къабарты-Малкъарда жашагъанланы эм аны къонакъларын да чакырыбаз.